

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ยาบ้าเป็นยาเสพติดอีกชนิดหนึ่ง ที่มีการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วและมีผู้เสพเป็นจำนวนมาก จนกลายเป็นปัญหาของสังคม ที่นับวันจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น เพราะการแพร่ระบาดของยาบ้า ในปัจจุบันนั้นผู้ค้าได้ใช้เยาวชนทั้งที่อยู่ในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาเป็นเป้าหมายหลักในการ จำหน่าย จึงทำให้นักเรียนและนักศึกษาเป็นจำนวนมากต้องตกเป็นเหยื่อของขบวนการค้ายาบ้า การป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนนักศึกษา และการป้องกันการแพร่ระบาดของยาบ้าในสถานศึกษา จึงเป็นเรื่องที่ไม่ง่ายนัก ที่จะจัดการให้เบ็ดเสร็จภายในระยะเวลาอันสั้น ด้วยมาตรการใดมาตรการ หนึ่ง ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมการค้าและการเสพยาบ้าของนักเรียนนักศึกษาในปัจจุบันนั้นมีความสลับ ซับซ้อนยิ่งขึ้น โดยมีสาเหตุและปัจจัยต่าง ๆ มากมายที่นำไปสู่การเสพ ซึ่งบางครั้งก็ไม่สามารถที่จะ ใช้แนวคิดเดิม ๆ หรือปัจจัยเดิม ๆ ที่ได้จากการแก้ไขปัญหามารยาตการเสพติดชนิดอื่นนำมา สรรูปหรืออธิบายได้ เพราะแม้แต่การเสพยาบ้าของคนต่างกลุ่มกัน ก็มีปัจจัยหรือสาเหตุที่นำไปสู่ การเสพแตกต่างกัน ฉะนั้นวันนี้ถ้ายังไม่สามารถจะลึกลงไปให้ได้ว่า ผู้เสพยาบ้าหรือนักศึกษา ที่เสพยาบ้าอยู่ในขณะนี้ ที่แท้จริงแล้วเขาเสพยาบ้าเพราะอะไร มีปัจจัยใดที่นำไปสู่การเสพของ พวกเขา ดังนั้นถ้าจะให้การป้องกันและแก้ไขปัญหามารยาตการเสพยาบ้าของนักศึกษาให้ได้ผลที่แท้จริงนั้น อย่างน้อยเราต้องรู้ว่ามียปัจจัยหลัก ๆ อะไรบ้างที่ทำให้เขาไปเกี่ยวข้องกับหรือเสพยาบ้า

จากข้อมูลของฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหายาบ้า รายงานว่าสถานการณ์การขยายตัว ของยาบ้ามีแนวโน้มสูงขึ้น เช่น ในช่วงปลายปี 2538 ถึงต้นปี 2539 กระทรวงสาธารณสุขได้สุ่ม ตรวจปัสสาวะของนักเรียนใน 56 จังหวัด พบว่ามีการแพร่ระบาดอยู่ถึง 55 จังหวัดโดยมีนักเรียน เสพยาบ้าอยู่ประมาณร้อยละ 1 ซึ่งเป็นกลุ่มนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาและระดับอาชีวศึกษา มากที่สุด และนอกจากนี้การค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งจำหน่ายยาบ้า ในกลุ่มนักเรียนใน 55 จังหวัด พบว่าจากการสุ่มจำนวน 408 จุด พบการจำหน่ายถึง 116 จุด หรือร้อยละ 28 ของจุดที่สุ่ม และ ข้อมูลที่ได้จากสถานบำบัดรักษาเสพติด พบว่านักเรียนนักศึกษาที่เสพยาบ้าทั้งกลุ่มผู้ใช้ และกลุ่ม ผู้ติดยาเสพติดในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา มีสถิติผู้เข้ารับการรักษาส่งขึ้น โดยเฉพาะในช่วงปี 2539

และปี 2540 ประมาณร้อยละ 80 ของนักเรียนนักศึกษาที่ได้รับการบำบัดรักษาเป็นผู้เสพยาใหม่ (รายงานการประชุม คณะอนุกรรมการป้องกันยาเสพติด, ทำเนียบรัฐบาล 21 ม.ค. 2541) และ คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ คาดว่า ในปี 2542 จะมีการขยายตัวของนักเรียนนักศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาและในวิทยาลัย อาชีวศึกษาที่เสพยาเสพติด เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 30 ในปีการศึกษา 2541 เป็นร้อยละ 50 ในปีการศึกษา 2542 (รายงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ, 2541)

ส่วนสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้นักเรียนนักศึกษาเสพยาบ้ามีสาเหตุ เช่น เข้าใจว่ายาบ้า นั้นเสพแล้วไม่ติด เสพแล้วทำให้สามารถทำงานได้นานขึ้น เมื่อเสพแล้วทำให้เกิดความสนุกสนาน ในกลุ่มเพื่อน ๆ และนอกจากนั้นในชุมชนบางแห่งยังเห็นว่าการเสพยาบ้าเป็นเรื่องปกติ เพราะมี ผลดีต่อการทำงาน ทำให้คนทำงานได้นานขึ้น ประกอบกับราคายาบ้าในขณะนี้มีแนวโน้มเริ่มถูกลง และหาได้ง่ายขึ้นทำให้ผู้เสพรายใหม่ตัดสินใจที่จะเสพยาบ้าเร็วขึ้น (สำนักงานพัฒนาการป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติด ปป.ส., 2540) ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ที่สนับสนุนให้นักเรียนนักศึกษามีการเสพ ยาบ้าเพิ่มขึ้นก็เพราะมีแหล่งที่จะตอบสนองในการซื้อหา มาก ทั้งจากภายนอกสถานศึกษา รอบ ๆ สถานศึกษาและภายในสถานศึกษา โดยมีบุคคลที่อยู่ในสถานศึกษาหรือผู้ที่สามารถเข้าออกสถานศึกษา นั้นๆ ได้ตามปกติเป็นตัวกลางเชื่อมต่อระหว่างแหล่งจำหน่ายภายนอกกับผู้เสพในโรงเรียน เช่น ครู นักเรียนนักศึกษา ผู้ปกครอง คนงาน ภารโรง พ่อค้าแม่ค้า เป็นต้น ส่วนนักวิชาการด้านยาเสพติด ได้กล่าวถึงสาเหตุของการเสพยาเสพติดว่า มีสาเหตุใหญ่ ๆ มาจาก 3 สาเหตุด้วยกันคือ (อรเพ็ญ นาควัชร, ม.ป.ป., หน้า 90) สาเหตุเกิดจากตัวยาเสพติดเอง ทั้งนี้เพราะว่ายาเสพติดหรือตัวยาที่ ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท มีฤทธิ์อยู่ในตัวจะไปกระตุ้นระบบประสาท สมอง ทำให้คนเกิดความอยาก มีความสุข เมา หรือลึ้มทุกข์ ทำให้ร่างกายและจิตใจตกเป็นทาส กระวนกระวาย ไขว่คว้าหา มาเสพ สาเหตุที่สองเป็นสาเหตุมาจากตัวคน ซึ่งเกิดมาจากสาเหตุทางกาย เช่น ผู้ที่มีโรคประจำตัว หรือ โรคเรื้อรังบางอย่าง ที่จำเป็นต้องใช้ยาอยู่เสมอ หรือผู้ที่มีอาการเจ็บปวดแล้วต้องใช้ยาเสพติดระงับ อาการปวด หรืออาการกระวนกระวาย และสาเหตุทางจิตใจ เช่น ผู้ที่มีบุคลิกภาพผิดปกติ (Personality Abberation) โดยเฉพาะกลุ่มต่อต้านสังคม (Antisocial Group) และกลุ่มที่ต้องพึ่งพา ผู้อื่น (Dependent Group) เพราะผู้ที่มีความผิดปกติทางจิตทั้ง 3 กลุ่มนี้ มีโอกาสที่จะใช้ยาเสพติดสูง เนื่องจากว่ากลุ่มต่อต้านสังคมนั้น มักจะเป็นคนที่ขาดความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน ไม่มีความรู้ลึกว่าสิ่งที่ตัวเองกระทำลงไปนั้นเป็นความผิด แต่จะโทษผู้อื่นหรือสังคม ดังนั้นคนกลุ่มนี้

จึงมักจะทำอะไรลงไปโดยขาดการยั้งคิด แม้แต่การเสพสิ่งเสพติด ส่วนกลุ่มที่ต้องพึ่งพาผู้อื่นนั้น ก็มักจะขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง ไม่กล้าตัดสินใจ ดังนั้นคนกลุ่มนี้ถ้าไม่ได้พึ่งพาผู้อื่นก็จะพึ่ง ขาเสพติดแทน ส่วนสาเหตุที่สาม นั้นเกิดจากสาเหตุทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือว่าเป็นสาเหตุ ใหญ่ ที่ทำให้เยาวชนเสพยาเสพติดอยู่ในขณะนี้ ได้แก่ สภาพครอบครัวที่แตกแยก การอยู่ในชุมชน ที่มีสิ่งเสพติดแพร่หลาย หรือการที่ต้องอยู่ในกลุ่มผู้ที่เสพยาเสพติด เป็นต้น

เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุ ของการเสพสิ่งเสพติดแล้ว พบว่านักศึกษาวิทยาลัยเทคนิค เชียงใหม่ มีปัจจัยเสี่ยงค่อนข้างมาก โดยเฉพาะปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและสภาพสังคมทำให้เสี่ยง ต่อการเสพยาเสพติด โดยเฉพาะยาบ้า ดังจะเห็นได้จากรายงานการตรวจกรองสารเสพติดของ นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ ประจำปีภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 พบยาบ้าในปัสสาวะ จำนวน 6 ราย ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2541 พบยาบ้าในปัสสาวะจำนวน 11 ราย และใน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 พบจำนวน 12 ราย (รายงานผลการตรวจสุขภาพและการตรวจกรอง ระดับสารเสพติด วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่, 2541) เพิ่มขึ้นจากครั้งแรกถึง ร้อยละ 50 โดยการตรวจ พบทั้ง 3 ครั้งนี้ล้วนเป็นผู้เสพรายใหม่ทั้งสิ้นซึ่งทางวิทยาลัยก็ไม่สามารถตอบได้ว่า ทำไมกลุ่มที่เคย ตรวจพบในครั้งที่ 1 หรือครั้งที่ 2 จึงตรวจไม่พบในครั้งที่ 3 ทั้งนี้และทั้งนั้นอาจจะเป็นไปได้ว่า นักศึกษาเหล่านั้นได้เลิกเสพไปแล้ว แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าเขาเหล่านั้นยังเสพยาอยู่ก็เป็นเรื่องที่น่า เป็นห่วงอย่างยิ่ง เพราะนั่นแสดงว่าจำนวนนักศึกษาที่เสพและติดยาบ้าขยายเครือข่าย และเพิ่ม จำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ จากข้อมูลดังกล่าวมาแล้วนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะได้ศึกษาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาบ้าของนักศึกษาเพื่อเป็นหนทางที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาคือไป เพราะขณะนี้วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่เป็นสถาบันการศึกษานานาชาติใหญ่ ที่ทำหน้าที่ผลิตบุคคลากร เพื่อป้อนเข้าสู่ตลาดแรงงานในระดับช่างฝีมือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และช่างระดับ ผู้ชำนาญการเฉพาะสาขาอาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มีนักศึกษาจำนวนทั้งหมด 4,381 คน เป็นนักศึกษาในระดับ ปวช. จำนวน 2,726 คน ระดับ ปวส. จำนวน 1,605 คน ประกอบด้วยสาขาต่าง ๆ ดังนี้ คือ ช่างยนต์ ช่างกลโรงงาน ช่างเชื่อมโลหะแผ่น ช่างไฟฟ้า ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างก่อสร้าง และช่างสถาปัตยกรรม รับนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาทั้งระดับ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายเข้าศึกษาต่อ โดยมีระบบการจัดการเรียนการสอน แบบสองรอบ คือรอบเช้า เริ่มเรียนตั้งแต่เวลา 8.00 – 15.00 น. และรอบบ่าย เริ่มเรียนตั้งแต่เวลา 15.30 – 20.00 น. จากการจัดการเรียนการสอนแบบสองรอบเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน นี้มีส่วนที่จะทำให้ปัจจัยเสี่ยงต่อการเสพยาบ้าของนักศึกษาเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากว่าจำนวนนักศึกษา

เพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ครู อาจารย์มีจำนวนเพียง 126 คนเท่านั้น และต้องทำหน้าที่สอนนักศึกษา ทั้งสองรอบ ทำให้การดูแลเอาใจใส่นักศึกษาไม่ทั่วถึง ในขณะที่นักศึกษาสลับเปลี่ยนหมุนเวียนกัน เข้ามาเรียนนั้น จะมีช่วงว่างของเวลามาก โดยเฉพาะนักศึกษาที่เรียนรอบบ่ายจะมีเวลาว่างเกือบ ทั้งวันที่ครู อาจารย์ ไม่สามารถเข้าไปดูแลได้ ประกอบกับนักศึกษาส่วนหนึ่งที่มีภูมิลำเนาอยู่ใน อำเภอรอบนอก และส่วนใหญ่ต้องมาพักอาศัยอยู่ในเมือง โดยเช่าหอพักเอกชนอยู่ อยู่กับคนรู้จัก หรืออยู่กับญาติ ซึ่งนักศึกษาเหล่านี้จะขาดการดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครองอย่างแท้จริง ทำให้ความเสี่ยงต่อการเสพยาบ้าเพิ่มขึ้น นอกจากปัจจัยพื้นฐานเหล่านี้แล้วยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีกมากมายที่ยัง ไม่พบและจำเป็นต้องค้นหาต่อไป ดังนั้นการค้นหาปัจจัยที่จะนำไปสู่การเสพยาบ้าของนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ จึงนับได้ว่าเป็นวิธีการนำไปสู่การแก้ไขปัญหการเสพยาบ้าของนักศึกษา อย่างแท้จริง เพราะถ้าหากเรารู้เหตุปัจจัยที่นำไปสู่การเสพยาบ้าที่แท้จริงของนักศึกษา ก็จะทำให้ ผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้วิจัยเองซึ่งทำหน้าที่เป็นหัวหน้างานปกครอง ฝ่ายกิจการนักศึกษาวิทยาลัย เทคนิคเชียงใหม่ ซึ่งถือว่าทำงานใกล้ชิดอยู่กับนักศึกษา น่าจะใช้ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้เป็น แนวทางไปสู่การป้องกันและป้องปรามการเสพยาบ้าของนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อค้นหาปัจจัยที่นำไปสู่การเสพยาบ้า ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาปัจจัยเสี่ยงต่อการเสพยาบ้า ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพยาบ้า ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่
4. เพื่อหาแนวทางในการป้องกันการเสพยาบ้า ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ที่ลงทะเบียน เรียนในปีการศึกษา 2542 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 2,726 คน ระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง จำนวน 1,605 คน และครู อาจารย์ ที่สังกัดวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่

ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่นำไปสู่การเสพยาบ้า พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพยาบ้า และแนวทางในการป้องกันการเสพยาบ้า ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ ซึ่งแบ่งขั้นตอนการศึกษาออกเป็น 4 ส่วนด้วยกันคือ

ส่วนที่ 1 ค้นหาปัจจัยที่นำไปสู่การเสพยาบ้า โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจาก นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ ผู้ที่มีประวัติและประสบการณ์การเสพยาบ้า

ส่วนที่ 2 ศึกษาปัจจัยเสี่ยงต่อการเสพยาบ้า ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ โดยการนำเอาปัจจัยที่ได้จากการศึกษาในส่วนที่ 1 มาสร้างเป็นเครื่องมือ เพื่อสำรวจปัจจัยเสี่ยงต่อการเสพยาบ้า ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่

ส่วนที่ 3 ศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพยาบ้า ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ โดยอาศัยพฤติกรรมเสี่ยงที่ได้จากการสัมภาษณ์นักศึกษาที่เสพยาบ้ามาสร้างแบบสอบถาม

ส่วนที่ 4 ศึกษาแนวทางในการป้องกันการเสพยาบ้า ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ โดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ทั้งที่เสพยาและไม่เสพยาบ้า

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบและเข้าใจถึงปัจจัยที่นำไปสู่การเสพยาบ้า ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่
2. ทราบถึงปัจจัยเสี่ยงต่อการเสพยาบ้า ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่จะเป็นปัจจัยนำไปสู่การเสพยาบ้า
3. ทราบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพยาบ้า ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่
4. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยทั้งหมดนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำไปใช้เพื่อหาแนวทางในการป้องกันการเสพยาบ้าของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่

นิยามศัพท์เฉพาะ

ปัจจัยนำไปสู่การเสพยาบ้า หมายถึง ปัจจัยหลัก ๆ หรือปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคเชิงใหม่ เสพยาบ้า

ปัจจัยนำ หมายถึง ปัจจัยทางด้านความรู้ ทักษะ ความเชื่อ ค่านิยมการรับรู้ต่อยาบ้า และการเสพยาบ้า

ปัจจัยเสริม หมายถึง ปัจจัยเกี่ยวกับการได้รับการยอมรับเมื่อใช้หรือเสพยาบ้าจากบุคคลใกล้ชิด และการยอมรับจากเพื่อนและสังคมที่นักศึกษาอยู่

ปัจจัยเอื้อ หมายถึง ปัจจัยเกี่ยวกับความสะดวกสบายในการใช้ ได้แก่ ราคา ความสะดวกในการซื้อหา ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งยาบ้า ความง่ายในการเสพ

พฤติกรรมเสี่ยง หมายถึง การปฏิบัติตัวหรือการกระทำใด ๆ ที่จะทำให้เกิดโอกาสในการใช้และเสพยาบ้า

ยาบ้า หมายถึง ยาขยัน ยากระตุ้นประสาทหรือยาได้ปที่มีส่วนประกอบของแอมเฟตามีน (Amphetamine) อนุพันธ์แอมเฟตามีน หรือมียากระตุ้นประสาทตัวอื่น ๆ เช่น อีเฟดรีน (Ephedrine)

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคเชิงใหม่ ทั้งภาคปกติและภาคบ่าย ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542

ผู้ขายยาบ้า หมายถึง นักศึกษาที่เสพยาบ้าด้วยสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งเป็นบางครั้งบางคราว

ผู้ติดยาบ้า หมายถึง นักศึกษาที่เสพยาบ้าเป็นประจำและยังไม่สามารถที่จะหยุดการเสพได้